

Anna Krzysztofek*

Zintegrowane raportowanie na przykładzie spółek Respect Index

Wstęp

Od zawsze ważną rolę w życiu odgrywała informacja, zwłaszcza dla podmiotów gospodarczych oraz interesariuszy. Do niedawna najważniejszymi informacjami, jakie przedsiębiorstwa udostępniały publicznie, były sprawozdania finansowe – podstawowa forma komunikowania interesariuszy o rezultatach działalności przedsiębiorstwa. Interesariusze mogli ocenić sytuację przedsiębiorstwa jednak tylko pod względem finansowym. Obecnie sprawozdania finansowe są niewystarczające – dane liczbowe mówiące o zyskach i stratach przedsiębiorstw to już za mało. Zaczęto zwracać uwagę na inne aspekty przedsiębiorstwa, które również mają wpływ na jego kondycję oraz postrzeganie przez interesariuszy. Ważna stała się także komunikacja danych niefinansowych. Interesariusze stali się coraz bardziej wymagający i dociekliwi. Żądają od przedsiębiorstw bardziej szczegółowych informacji: o realizowanych projektach, relacjach ze społecznością lokalną, środowiskiem, w jakim działają, a także o planowanych w przyszłości działaniach itp. [KPMG, 2013, s. 14–15].

W związku z tymi oczekiwaniami coraz więcej przedsiębiorstw zaczęło wdrażać i uwzględniać w swojej działalności zasady społecznej odpowiedzialności. Jedną z zasad jest informowanie interesariuszy o swoich działaniach [Błach, 2013, s. 17–18]. W związku z tym w ostatnich latach przedsiębiorstwa zaczęły przygotowywać odrębne raporty CSR (społeczne, środowiskowe, ładu organizacyjnego), a także raporty zintegrowane obejmujące zarówno dane finansowe, jak i niefinansowe [Szadziewska, 2014, s. 266].

Według przyjętej Odnowionej Strategii UE na lata 2011–2014 dotyczącej społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw przedsiębiorcy zobowiązani są do uwzględniania w strategii rozwoju swoich przedsiębiorstw kwestii społecznych, środowiskowych oraz etycznych [Komunikat Komisji, 2011, s. 7–8; Remlein, 2013, s. 7].

Różnorodność rozwiązań w zakresie raportowania danych niefinansowych powoduje, iż utrudniona jest ich pogłębiona analiza oraz porównywalność między poszczególnymi przedsiębiorstwami, dlatego

* Mgr, Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania, Instytut Zarządzania, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, ul. Świętokrzyska 21, 25-406 Kielce, krzysztofek.anna@gmail.com

najwłaściwszym rozwiązaniem staje się raportowanie zintegrowane [Gazdar, 2007, s. 97].

W poszczególnych częściach artykułu zdefiniowano pojęcie raportowania zintegrowanego, określono etapy rozwoju sprawozdawczości zintegrowanej, zidentyfikowano jej korzyści oraz problemy. Przedstawiona została analiza raportowania spółek z Respect Index, a bardziej szczegółowo raporty zintegrowane, które sporządza dziewięć spółek z tego indeksu.

Celem artykułu jest prezentacja raportowania zintegrowanego jako narzędzia komunikacji przedsiębiorstwa z interesariuszami, a także wskazanie korzyści i barier z tym związanych. Do osiągnięcia celu niezbędne było zastosowanie adekwatnych metod badawczych: analizy literatury, analizy raportów, metody porównań oraz metody obserwacji.

1. Dyrektywa 2014/95/UE

W celu zwiększenia porównywalności informacji niefinansowych ujawnianych przez przedsiębiorstwa 22 października 2014 r. została uchwalona dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE. Wprowadza ona zmiany do dyrektywy 2013/34/UE w kwestiach ujawniania informacji niefinansowych oraz różnorodności [Nowa dyrektywa..., 2014]. Obowiązuje i obejmuje obowiązkowym raportowaniem dane począwszy od 1 stycznia 2017 r. W Polsce implementacją dyrektywy zajmuje się Ministerstwo Finansów. W skali Unii Europejskiej przepisy te dotyczyć będą około 6000 podmiotów, natomiast według firmy doradczej Deloitte w Polsce obowiązek ujawniania danych pozafinansowych dotyczyć będzie około 250–300 przedsiębiorstw [Unijny obowiązek, 2015].

W 2017 r. CSRIinfo przeprowadziło badanie pt. *Raportowanie niefinansowe w Polsce 2016*. Jest to zestawienie obejmujące 317 raportów opublikowanych przez 110 organizacji w okresie ostatnich 10 lat (1 stycznia 2005–31 grudnia 2016 r.) zarejestrowanych w Rejestrze Raportów (www.rejestrreportow.pl). Analiza obejmuje raporty niefinansowe, tj. takie, które ujawniają dane przynajmniej z dwóch obszarów niefinansowych, np. środowisko i BHP. W 2014 r. opublikowano 40 raportów pozafinansowych, w 2015 r. już 55 raportów, natomiast w 2016 r. swoje raporty opublikowało 41 organizacji [Błaszczak, 2017, s. 6].

Dyrektywa zakłada wprowadzenie obowiązku [Sroka, 2014, s. 15]:

- raportowania, w ramach sprawozdań z działalności lub w formie odrębnych raportów, przez podmioty zatrudniające minimum 500 pracowników, w szczególności spółki zainteresowania publicznego, danych niefinansowych odnoszących się do tzw. społecznej odpowiedzialności biznesu,

- ujawniania polityki różnorodności w zakresie składu organów spółki przez duże spółki publiczne notowane na giełdzie lub, w razie braku prowadzenia przez nie takiej polityki, obowiązku ujawnienia tej informacji wraz z wyjaśnieniami.

Obowiązek ujawniania danych pozafinansowych odnosić się będzie do niektórych dużych jednostek oraz grup kapitałowych, tj. jednostek zainteresowania publicznego (JZP), spełniających następujące kryteria:

- średnie roczne zatrudnienie powyżej 500 osób,
- suma bilansowa powyżej 20 mln euro lub przychody netto powyżej 40 mln euro.

Przedsiębiorstwa mogą korzystać podczas sporządzania raportów z różnych wytycznych raportowania pozafinansowego opracowanych przez organizacje unijne i międzynarodowe [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady, 2014], m.in.:

- system ekozarządzania i audytu (EMAS),
- inicjatywa ONZ Global Compact (UN Global Compact),
- wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, wdrażające ramy ONZ „Ochrona, poszanowanie i naprawa”,
- wytyczne Organizacji Współpracy Regionalnej i Rozwoju dla przedsiębiorstw wielonarodowych (OECD),
- norma Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej ISO 26000 (ISO 26000),
- trójstronna deklaracja zasad Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej (MOP),
- Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza (GRI).

Są to standardy zarówno krajowe, europejskie, jak i międzynarodowe – spółka powinna jednak wyszczególnić, które z nich zastosowała.

2. Raportowanie zintegrowane

Osobne raporty dotyczące CSR nie sprawdzają się i nie spełniają oczekiwań interesariuszy – powodem jest za duża liczba wiadomości w nich zawartych, powtarzalność informacji, brak przejrzystości, zbyt obszerne, niepotrzebne dane i komunikaty. W literaturze można spotkać dwie formy raportowania kwestii CSR, a mianowicie [Samelak, 2013, s. 171–180]:

- 1) zintegrowany raport integrujący kwestie finansowe z zagadnieniami niefinansowymi o CSR w jednym dokumencie,
- 2) wykorzystanie funkcji informacyjnej sprawozdania z działalności – komentarza zarządu w celu komunikowania interesariuszom o kwestiach CSR.

Zakres ujawniania tego typu informacji przez przedsiębiorstwa ewaluował w czasie. Etapy rozwoju koncepcji raportowania społecznej

odpowiedzialności przedsiębiorstw przedstawia rysunek 1. Jak z niego wynika, na przestrzeni lat sprawozdania finansowe zaczęto początkowo uzupełniać o informacje dotyczące ładu korporacyjnego oraz informacje niefinansowe. Powoli rosło również zainteresowanie informacjami środowiskowymi. Pod koniec ubiegłego wieku znacznie więcej przedsiębiorstw, obok sprawozdań finansowych, publikowało także raporty środowiskowe i społeczne, uzupełnione o zagadnienia etyczne.

Rysunek 1. Ewolucja raportów przedsiębiorstw

Źródło: Opracowane na podstawie: [*Towards Integrated Reporting...*, 2011, s. 6].

Rosnące potrzeby informacyjne różnych grup interesariuszy wpływają na poszukiwanie nowych form komunikacji z otoczeniem. Niewątpliwie jednym z nowoczesnych rozwiązań, dopiero krystalizującym się w praktyce, jest raportowanie zintegrowane.

Prace nad raportowaniem zintegrowanym rozpoczęto w sierpniu 2010 r. Zainicjowano wtedy powstanie The International Integrated Reporting Council (IIRC) – międzynarodowej organizacji, która stanowi koalicję regulatorów, inwestorów, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych. Inicjatorami tego projektu były dwie organizacje zajmujące się promowaniem zrównoważonego rozwoju: Accounting for Sustainability (A4S) oraz Global Reporting Initiative (GRI).

Raportowanie zintegrowane polega na publikacji informacji finansowych, środowiskowych, społecznych i danych z obszaru ładu korporacyjnego w jednym zestawieniu. W jasnej, kompletnej i porównywalnej formie przedstawia nie tylko bieżącą kondycję organizacji, ale pokazuje również jej plany na przyszłość. Raportowanie zintegrowane ma za zadanie

prezentować organizację w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej [International Integrated Reporting Council (IIRC), 2014, s. 7].

Od 2011 r., czyli od momentu rozpoczęcia procesu konsultacji pierwszej wersji wytycznych w zakresie raportowania zintegrowanego, powstało około 150 takich raportów w 26 krajach [<https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/press-releases/articles/unijny-obowiazek-raportowania-danych.html>].

IIRC definiuje raportowanie zintegrowane jako „zwięzłe przekazanie istotnych informacji finansowych i niefinansowych oraz wszystkich zależności pomiędzy tymi informacjami w kontekście określenia całościowej wartości podmiotu” [International Integrated Reporting Council (IIRC), 2014, s. 7].

Przygotowywanie sprawozdań zintegrowanych wymaga całkowicie odmiennego podejścia do analizy danych oraz ich prezentacji aniżeli w przypadku sporządzania sprawozdania finansowego. W związku z powyższym sporym zainteresowaniem cieszą się wszelkie standardy i regulacje odnoszące się do sprawozdawczości zintegrowanej:

- ramowe zasady oraz wytyczne w kwestii zrównoważonego rozwoju GRI,
- ramy raportowania zintegrowanego IIRC.

Struktura raportu zintegrowanego obejmuje siedem elementów [IIRF, 2014; Stanek-Kowalczyk, 2013, s. 47–48]:

1. Informacje o organizacji i środowisku zewnętrznym. Co robi, czym się zajmuje organizacja i w jakich warunkach zewnętrznym funkcjonuje?
2. Ład korporacyjny. W jaki sposób nadzór korporacyjny wspiera zdolność organizacji do tworzenia wartości w krótkiej, średniej i długiej perspektywie czasowej?
3. Model biznesowy. Jaki jest model biznesowy organizacji?
4. Szanse i zagrożenia. Jakie są szanse i zagrożenia, które wpływają na zdolność organizacji do tworzenia wartości w krótkim, średnim i długim okresie czasowym, i jak organizacja sobie z nimi radzi?
5. Strategia i alokacja zasobów. Dokąd organizacja chce dotrzeć i w jaki sposób zamierza to zrobić?
6. Osiągane wyniki. W jakim stopniu organizacja chce osiągnąć (osiągnęła) swoje cele strategiczne w ciągu okresu i jakie są jej wyniki w zakresie realizacji?
7. Perspektywy na przyszłość. Jakie wyzwania i niepewności organizacja może napotkać w realizacji swojej strategii i jakie są ich potencjalne konsekwencje dla modelu biznesowego i przyszłych wyników?

W strukturze ramowej zaproponowanej przez IIRC proponuje się, aby sprawozdawczość zintegrowana była jednym dokumentem, który

obejmuje i łączy w sobie istotne informacje finansowe i niefinansowe prezentowane obecnie w różnych, odrębnych częściach (sprawozdaniach). Najczęściej informacje te publikowane są w formie uzupełnień i dodatków do sprawozdania, a mianowicie: informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego, komentarzu zarządu, informacji na temat ładu korporacyjnego/systemu zarządzania lub sprawozdaniu rozwoju zrównoważonego. Zaproponowana konstrukcja jednego zintegrowanego raportu stanowi odbicie centralnej idei zintegrowanego myślenia, co odnosi się nie tylko do publikacji informacji finansowej i niefinansowej w ramach jednego sprawozdania, ale podkreśla wagę aspektów niefinansowych przy podejmowaniu decyzji i ich wpływ na całościowy model biznesowy danej organizacji.

Oprócz wymienionych elementów raport zintegrowany może być poszerzony o zagadnienia, jakimi przedsiębiorstwo chce się podzielić z odbiorcami, które uważa za ważne. Mogą być to np. wynik polityki przedsiębiorstwa, ocena ryzyka, miary przeciwdziałania korupcji, niekorzystnemu działaniu na rzecz przyrody, aspekty pracownicze, społeczne i poszanowania praw człowieka [<http://www.bankier.pl/wiadomosc/Ponad-300-najwiekszych-spolek-i-instytucjiw-Polsce-z-nowym-obowiazkiem-raportowania-3341317.html>].

Raport zintegrowany daje możliwość połączenia w jednym dokumencie istotnych informacji o organizacji na temat jej metod zarządzania, misji i strategii działania, wyników oraz planów na przyszłość w sposób ukazujący społeczny, ekonomiczny i gospodarczy kontekst, w którym organizacja gospodarcza funkcjonuje. Taki raport ujmuje klarowne i zwarte wyobrażenie o sposobach budowania przez organizację swojej wartości i kształtowaniu odpowiedzialności biznesowej zarówno w krótkiej, jak i długofalowej perspektywie. Raport zintegrowany prezentuje w sposób uporządkowany i zweryfikowany, czyli taki, jaki jest najbardziej pożądanym przez interesariuszy, istotne elementy informacji obecnie zamieszczanych w oddzielnych dokumentach (raport finansowy, sprawozdanie zarządu, oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego, raport zrównoważonego rozwoju).

Najważniejsze cechy jakimi powinien charakteryzować się raport zintegrowany to [<http://www.brief.pl>]:

- 1) istotność, zwężłość i przejrzystość – z raportu powinny zostać wyeliminowane informacje, które są zbędne i niepotrzebne, ponieważ sprowadza się to do stworzenia długich raportów, których czytelnik wcale nie będzie chciał czytać – dbanie o to, by raport był czytelny i zrozumiały,
- 2) rzetelność i kompletność – kompetentne, uczciwe i autentyczne oraz całościowe dane,

- 3) spójność, porównywalność – połączenie informacji o zarządzaniu i wynikach firmy z aspektami społecznymi, ekologicznymi i ekonomicznymi oraz ułatwienie porównania ich z innymi raportami,
- 4) odpowiadanie na potrzeby interesariuszy – informowanie o projektach, angażowanie w działania społeczności lokalnych, współpraca z różnymi grupami interesariuszy,
- 5) skupienie na strategii i planach na przyszłość – przedstawienie prognozy przedsiębiorstwa, jakie ma cele na przyszłość, co zamierza zmienić, ulepszyć i w jaki sposób chce do tego dojść.

Raport zintegrowany wyjaśnia, w jaki sposób elementy pozafinansowe wpływają na zdolność organizacji gospodarczej do tworzenia własnej wartości i podtrzymywania jej w różnym horyzoncie czasowym. Jest więc nie tylko rozszerzonym podejściem do informacji prezentowanych w raporcie rocznym przedsiębiorstwa, ale przede wszystkim informacją o modelu biznesowym jednostki [Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2015, s. 36–52], sposobie zarządzania w jednostce, strategii i alokacji zasobów oraz dokonaniach jednostki. Podkreśla się, że jest holistycznym spojrzeniem na organizację i istotnym krokiem w przełamaniu barier informacyjnych pomiędzy organizacją a jej otoczeniem. Podkreślić należy również, że raportowanie zintegrowane jest różnie postrzegane zarówno przez zarządzających organizacjami, jak i interesariuszy.

3. Zalety i wady raportowania zintegrowanego

Z koncepcją raportowania zintegrowanego wiążą się pozytywne oraz negatywne aspekty. Upowszechniając koncepcję raportowania zintegrowanego, można wskazać na szereg korzyści, które występują po stronie podmiotów przygotowujących raporty, jak również po stronie odbiorców tych informacji.

Rada IIRC, która zainicjowała pracę nad raportowaniem, do zalet i korzyści raportowania zintegrowanego zalicza [Jędrzejka, 2012, s. 318–319; Sobczyk, 2012, s. 163–165; Szadziewska, 2013, s. 262]:

- wykazanie zarówno informacji finansowych, jak i niefinansowych,
- ujęcie dokonań ekonomicznych, społecznych i środowiskowych przedsiębiorstwa;
- ukazanie kontekstu poszczególnych ujawnień oraz wzajemnych powiązań między nimi;
- efektywną alokację kapitału i rzadkich zasobów;
- skuteczniejszą identyfikację szans i zagrożeń zarówno po stronie raportującego podmiotu, jak i jego odbiorców;
- jasną i zwięzłą prezentację zdolności przedsiębiorstwa do tworzenia wartości w różnym horyzoncie czasowym, zarówno krótkim, jak i długim;

- lepszy obraz modelu biznesowego;
- łatwiejszy dostęp do kapitału i niższy jego koszt;
- niższe ryzyko utraty reputacji;
- ograniczenie koncentracji na wynikach krótkoterminowych, a skupienie się na szerszych i długookresowych konsekwencjach podjętych decyzji;
- orientację strategiczną i przyszłościową;
- prezentacja zintegrowanej informacji pozwala lepiej ocenić zdolność do generowania przyszłych przepływów pieniężnych;
- przedstawienie szerszych i długookresowych konsekwencji podjętych przez podmiot raportujący decyzji;
- stabilność rynków – większa przejrzystość może ograniczać zmienność cen;
- większe zaangażowanie ze strony inwestorów i pozostałych interesariuszy (w tym pracowników);
- wyższy poziom zaufania głównych interesariuszy, który może wynikać z lepszej przejrzystości, jak i postulowanego większego ich zaangażowania w proces raportowania;
- zintegrowanie i harmonizację wymagań dotyczących raportowania;
- zredukowanie ujawnień nieistotnych dla odbiorców informacji.

O zaletach raportowania zintegrowanego świadczą również wyniki badań. IIRC przeprowadziła program pilotażowy, w którym udział wzięło 85 spółek i 50 inwestorów z całego świata. Wnioski płynące z tego programu potwierdzają tezę, że sprawozdawczość zintegrowana przynosi korzyści zarówno podmiotowi raportującemu, jak i jego interesariuszom, w tym inwestorom. Wyniki badań nasuwają następujące wnioski, że sprawozdawczość zintegrowana [Remlein, 2016, s. 57]:

- daje lepszy obraz modelu biznesowego (95%);
- rozbija wewnętrzne „klikli” (93%);
- pozwala zarządowi bardziej skoncentrować się na tym, jakie dokładnie powinny być główne wskaźniki wyników przedsiębiorstwa (95%);
- sprawia, że zbierane dane są wyższej jakości (93%);
- poprawia proces podejmowania decyzji (88%).

Sprawozdawczość zintegrowana przyniesie większą transparentność poprzez przedstawienie w jednym dokumencie powiązań pomiędzy wynikami finansowymi i dokonaniem w zakresie zrównoważonego rozwoju [Eccles, Krzus, 2010; Adams, 2013]. Może służyć jako strategiczny instrument wykorzystywany do poprawy reputacji przedsiębiorstw, a także przyniesie korzyści dla wszystkich interesariuszy.

Można zauważyć, iż pozytywne przejawy raportowania zintegrowanego pokrywają się z tymi, które również identyfikowano w związku z procesem zwiększenia przejrzystości przedsiębiorstw [Marcinkowska, 2004].

Na uwagę zasługują również wady oraz bariery wdrażania raportowania zintegrowanego; należą do nich:

- zaangażowanie wielu grup interesariuszy;
- brak ujednoczonych mierników dokonań niefinansowych;
- brak porównywalności informacji niefinansowych;
- dysproporcja pomiędzy informacjami finansowymi i niefinansowymi;
- pracochłonność i kosztowność procedury;
- brak porównywalności informacji niefinansowych;
- przesycenie informacjami i chaos informacyjny;
- brak poczucia odpowiedzialności kadry menedżerskiej za całość dokonań.

Raport zintegrowany adresowany jest do wszystkich grup interesariuszy, mających często odmienne potrzeby informacyjne. Przy chęci zaspokojenia tych potrzeb powstaje pokusa rozbudowy raportu do rozmiarów utrudniających odbiorcom odnalezienie i wychwycenie pożądaných informacji. Obszerność raportu może również utrudniać autorom przejrzyste ukazanie powiązań pomiędzy prezentowanymi danymi [Szczepankiewicz, 2013, s. 178]. Wadą są zatem zagrożenia wynikające z ujawniania zbyt wielu informacji, zarezerwowanych dotąd na potrzeby sprawozdawczości wewnętrznej, co prowadzić może do osłabienia pozycji konkurencyjnej, a w konsekwencji do unikania publikacji wielu danych. Efektem tego może być osłabienie społecznego wymiaru raportowania zintegrowanego [Gregorczyk, 2015, s. 64].

Analiza zalet i wad oraz korzyści i barier związanych ze sporządzeniem zintegrowanego sprawozdania pozwala na stwierdzenie, że pomimo wyraźnych korzyści dla raportującego podmiotu, jak i całego środowiska biznesowego, proces raportowania zintegrowanego jest czasochłonny, kosztochłonny i uciążliwy dla raportującego [Remlein, 2015, s. 159]. Należy również zwrócić uwagę na to, iż koncepcja raportowania zintegrowanego jest stosunkowo nowa, a jej zasady są dopiero opracowywane. Efektem czego podmioty raportujące napotykają na wiele przeszkód i problemów związanych z przygotowaniem raportu [Kamela-Sowińska, 2014; 2015].

4. Respect Index

Respect Index to pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej indeks spółek odpowiedzialnych. W skład indeksu wchodzi spółki działające zgodnie z najlepszymi standardami zarządzania w zakresie ładu

korporacyjnego, informacyjnego i relacji z inwestorami, z uwzględnieniem czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych [Krzysztofek, 2013, s. 481–494].

Projekt Respect Index liczy obecnie X edycji – do tej pory wzięło w nim udział 41 różnych spółek, z których każda sukcesywnie, z roku na rok, wykazywała wysoki poziom odpowiedzialności społecznej. 14 grudnia 2016 r. Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie ogłosiła dziesiąty skład Respect Index. Do edycji dziesiątej zakwalifikowało się 25 spółek giełdowych, w tym 4 debiutantów: Fabryki Mebli Forte S.A., PCC Rokita S.A., Bank Pekao S.A. oraz Trakcja PRKiI S.A. – jest to największa w historii liczba nowych spółek, które wpisano do indeksu w przeciągu jednej edycji. Weryfikację spółek do indeksu przeprowadza firma Deloitte. Od pierwszej publikacji w 2009 r. Respect Index zwiększył wartość o 50%. Najstarsza ze spółek Respect Index po X edycji projektu to Bank Millennium S.A. (pojawiła się na GPW w sierpniu 1992 r.), a najmłodsza – PCC Rokita S.A. (na GPW działa od czerwca 2014 r.).

Analizując skład Respect Index od I do X edycji, należy zauważyć, iż:

- 1) we wszystkich dziesięciu edycjach wzięło udział 41 spółek;
- 2) od samego początku istnienia indeksu nieprzerwanie obecnych w nim jest 8 spółek (Bank Handlowy w Warszawie S.A., Elektrobudowa S.A., Grupa Lotos S.A., ING Bank Śląski S.A., KGHM Polska Miedź S.A., Polski Koncern Naftowy Orlen S.A., PGNiG S.A., Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.).

To liderzy rynku, którzy konsekwentnie udoskonalając działania w zakresie odpowiedzialnego biznesu, mogą stanowić inspirację dla innych.

5. Raporty spółek z Respect Index

W ostatnich latach dość szybko wzrosła popularność raportów zintegrowanych. Liczą się nie tylko dane finansowe, ale również posiadanie strategii biznesu, a także realizowanie działań odpowiedzialnych oraz informowanie o nich w sprawozdaniach oraz raportach [<http://raportyspoleczne.pl>]. W związku z tym większego znaczenia nabrała również weryfikacja zewnętrzna – służąc budowaniu wiarygodności spółek. Weryfikacja to dodatkowe potwierdzenie, że przedsiębiorstwo stara się być przejrzyste i podchodzi do raportowania z należytą starannością, a dane zawarte w raportach są rzetelne i przedstawiają odpowiedni poziom, który może być podstawą podejmowania decyzji [Ćwik, 2013, s. 62].

Aż 78% inwestorów w Europie stwierdza, że obecny poziom ujawniania informacji pozafinansowych jest niewystarczający. W Polsce według zestawienia Listków CSR Polityki ponad połowa przedsiębiorstw

przygotowujących raport pozafinansowy poddaje go zewnętrznej weryfikacji. Jak podaje literatura przedmiotu, pierwszymi przedsiębiorstwami, które sporządziły sprawozdania zintegrowane, były: duńska firma produkująca enzymy Novozymes (w 2002 r.), brazylijska firma produkująca aromaty kosmetyczne Natura (w 2003 r., rok przed wejściem na giełdę), oraz duńska firma farmaceutyczna Novo Nordisk (w 2004 r.) [Eccles, Krzus, 2010, s. 57–61]. Natomiast w Polsce raport zintegrowany jako pierwsza opracowała spółka Lotos S.A. w 2009 r. [Krasodomska, 2012, s. 101–110].

Coraz więcej jednostek gospodarczych na świecie, przede wszystkim odpowiedzialnie podchodzących do zarządzania swoim wpływem na otoczenie, wykorzystuje wytyczne GRI oraz zalecenia IIRC w celu przygotowania raportów ze swojej działalności w sposób integrujący wyniki finansowe i pozafinansowe. Przykłady takich przedsiębiorstw można też znaleźć w Polsce. Należy jednak podkreślić, iż ze względu na brak standardu zintegrowanego sprawozdania różnią się one treścią i zakresem.

Na potrzeby artykułu została przeprowadzona analiza raportów spółek znajdujących się w Respect Index. W tablicy 1 znajdują się wszystkie spółki z Respect Index, które znalazły się w dziesiątej edycji indeksu – jest to 25 spółek. W pierwszej kolejności zostały wyszczególnione formy komunikowania spółek o działaniach dotyczących odpowiedzialności. Ujawnianie danych odbywa się w badanych spółkach w różnych formach, między innymi za pomocą: raportów zintegrowanych, rocznych, społecznych, a także kodeksów czy strategii. Z tablicy 2 wynika, że 9 spółek przygotowało za rok 2015 raport zintegrowany, są to: Budimex S.A., KGHM Polska Miedź S.A., Lotos S.A., Lubelski Węgiel Bogdanka S.A., Pelion S.A., Polska Grupa Energetyczna S.A., PKN Orlen S.A., Tauron Polska Energia S.A., Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.

Tablica 1. Spółki z Respect Index – X edycja, grudzień 2016 rok

Lp.	Spółka	Rodzaj raportu za 2015 rok
1.	Apator S.A.	Raport CSR 2015 Raport zrównoważonego rozwoju 2015 Raport Roczny 2015
2.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Raport Roczny 2015
3.	Bank Pekao S.A.	Raport Roczny 2015
4.	Bank Zachodni WBK S.A.	Raport społecznej odpowiedzialności biznesu 2015
5.	Bank Millennium S.A.	Odpowiedzialny Biznes 2015 Raport Roczny 2015 Raport CSR Banku Millennium za rok 2015 prezentowany w 2016

Lp.	Spółka	Rodzaj raportu za 2015 rok
6.	Budimex S.A.	Zintegrowany Raport Roczny 2016 (za 2015 rok) Raport Odpowiedzialnego Biznesu 2016 za 2015 rok
7.	Elektrobudowa S.A.	Raport Zrównoważonego Rozwoju 2015 Raport Roczny 2015
8.	Energa S.A.	Nasza odpowiedzialność 2015 Raport Roczny 2015
9.	Fabryki Mebli „FORTE” S.A.	Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Fabryki Mebli Forte S.A. 2015
10.	Grupa LOTOS S.A.	Zintegrowany Raport Roczny 2015
11.	GPW S.A.	Raport Roczny 2015
12.	ING Bank Śląski S.A.	Skonsolidowany Raport Roczny ING Bank Śląski S.A. 2015 Raport CSR ING Banku Śląskiego S.A. 2013–2014
13.	KGHM Polska Miedź S.A.	Raport Zintegrowany 2015
14.	Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.	Raport Zintegrowany Grupa Kapitałowa Lubelski Węgiel Bogdanka 2015
15.	PCC Rokita S.A.	Raport Roczny 2015
16.	Pelion S.A.	Zintegrowany Raport Roczny Pelion 2015
17.	Polska Grupa Energetyczna S.A.	Raport Zintegrowany PGE 2015
18.	PKN ORLEN S.A.	Raport Zintegrowany Grupy Orlen 2015
19.	PGNiG S.A.	Raport Roczny 2015
20.	PZU S.A.	Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. Raport Roczny Skonsolidowany 2015
21.	Tauron Polska Energia S.A.	Raport Zintegrowany Tauron 2015
22.	Trakcja PRKiI S.A.	Raport Społeczny 2015
23.	Orange Polska S.A.	Raport Społecznej Odpowiedzialności Orange Polska 2015
24.	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.	Raport Zintegrowany Grupy Azoty za rok 2015
25.	Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA S.A.	Raport Roczny 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze spółek Respect Index oraz raportów.

Zestawienie spółek prezentujących interesariuszom osiągnęte wyniki we wszystkich aspektach działalności (tj. ekonomicznym, społecznym i środowiskowym) w ramach zintegrowanych raportów przedstawia tablica 3. Wynika z niej, że 1/3 spółek obecnych w Respect Index przygotowuje

sprawozdania zintegrowane. Spółką, która od początku istnienia indeksu, czyli od 2009 r., przygotowuje raport zintegrowany jest Lotos S.A. – 7 raportów. Na kolejnej pozycji spółka Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A. która od 2012 r. sporządza taki raport (4 raporty). Od 2015 r. przygotowują raporty zintegrowane 3 spółki: Budimex S.A., Tauron Polska Energia S.A., Polska Grupa Energetyczna S.A. – ostatnia ze spółek tylko w formie on-line. Ważne jest to, że z roku na rok jest więcej takich spółek.

Tablica 2. Spółki z Respect Index (X edycja) przygotowujące raporty zintegrowane

Lp.	Spółka	Nazwa raportu	Forma liczba stron	Od którego roku raport zintegrowany	Liczba raportów zintegrowanych
1.	Budimex S.A.	Zintegrowany Raport Roczny Budimex 2016 (za 2015 rok)	PDF s. 122	2015	1
2.	KGHM Polska Miedź S.A.	Raport Zintegrowany KGHM 2015	PDF s. 88	2013	3
3.	Lotos S.A.	Zintegrowany Raport Roczny Lotos 2015	PDF s. 272	2009	7
4.	Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.	Raport Zintegrowany GK Lubelski Węgiel Bogdanka 2015	PDF s. 141	2014	2
5.	Pelion S.A.	Zintegrowany Raport Roczny Pelion 2015	PDF+ on-line s. 30	2013	3
6.	Polska Grupa Energetyczna S.A.	Raport Zintegrowany PGE 2015	on-line	2015	1
7.	PKN Orlen S.A.	Raport zintegrowany Grupy Orlen 2015	PDF + on-line s. 351	2014	2
8.	Tauron Polska Energia S.A.	Raport Zintegrowany Tauron 2015	PDF + on-line s. 164	2015	1
9.	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.	Raport Zintegrowany Grupy Azoty za rok 2015	PDF s. 142	2012	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze spółek Respect Index oraz raportów zintegrowanych.

W tablicy 3 i 4 przedstawiono strukturę i zakres zintegrowanego sprawozdania przygotowywanego przez badane grupy kapitałowe.

Tablica 3. Porównanie struktury i zakresu zintegrowanego sprawozdania za rok 2015 wśród spółek z Respect Index

Budimex S.A.	Pelion S.A.	Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.	PKN Orlen S.A.
1. List Prezesa	1. O Raporcie	1. List Prezesa Zarządu	1. Grupa Orlen i otoczenie
2. Nagrody i wyróżnienia ogólnopolskie w 2015 r.	2. List Prezesa	2. Najnowocześniejsza kopalnia w europie	2. Nasza strategia
3. O firmie	3. Władze spółki	3. Podstawowe wyniki	3. Ład korporacyjny
4. Sytuacja rynkowa i perspektywy	4. 25 lat historii Pelion	4. Inwestycje w rozwój	4. Nasza działalność w 2015 r.
5. Wyniki ostatniego roku	5. Struktura Pelion	5. Podejście zarządcze w kontekście zrównoważonego rozwoju	5. Odpowiedzialna firma
6. Wkład w rozwój infrastruktury	6. Wydarzenia 2015 r.	6. Efektywność w zarządzaniu bezpieczeństwem w miejscu pracy	6. Ryzyka i szanse
7. Model wartości	7. Model budowania wartości	7. Efektywność w ochronie środowiska naturalnego	7. Wyniki finansowe
8. Kultura zarządzania	8. Linie biznesowe	8. Efektywność w relacjach ze społecznością lokalną	8. Nasz raport
9. Zarządzanie odpowiedzialnością w łańcuchu dostaw	9. Pozostała działalność	9. O raporcie	9. Słownik
10. O raporcie	10. Innowacyjne rozwiązania z myślą o pacjentach	10. Sprawozdanie finansowe KG LW Bogdanka	10. Kontakt
11. Wyniki finansowe	11. Zrównoważony rozwój	11. Pozostałe tabele z danymi finansowymi i niefinansowymi	

Budimex S.A.	Pelion S.A.	Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.	PKN Orlen S.A.
12. Warunki, bezpieczeństwo i higiena pracy (bhp)	12. Odpowiedzialne kształtowanie relacji z pracownikami	12. Wskaźniki GRI	
13. Wpływ na lokalne otoczenie i bioróżnorodność	13. Relacje z inwestorami	13. Priorytety i główne cele strategii CSR na lata 2014–2017	
14. Relacje z lokalnymi społecznościami	14. Wyniki finansowe	14. Zastrzeżenia	
15. Prewencja zachowań nieetycznych i uczciwość w działaniu	15. Dane kontaktowe		
16. Jakość i jej wpływ na bezpieczeństwo obiektów budowlanych			
17. Racjonalne korzystanie z zasobów i zanieczyszczenie środowiska			
18. Tabele z danymi niefinansowymi			
19. Podsumowanie realizacji celów strategii CSR na lata 2016–2020			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Zintegrowany Raport Roczny Budimex 2016 (za 2015 rok), Zintegrowany Raport Roczny Pelion 2015, Raport Zintegrowany Grupa Kapitałowa Lubelski Węgiel Bogdanka 2015, Raport zintegrowany Grupy ORLEN 2015.

W tablicy 3 znalazło się 4 spółki. Budimex S.A. swój raport przygotował w oparciu o 19 różnych elementów, Pelion S.A. mniej – 15 elementów, Lubelski Węgiel Bogdanka S.A. podobnie – 14 elementów, a PKN Orlen S.A. – 10 elementów. Kolejne 5 spółek przedstawiło raport za pomocą mniejszej liczby różnych rozdziałów: Polska Grupa Energetyczna S.A. – 9 elementów,

KGHM Polska Miedź S.A. – 8 elementów, Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A. oraz Lotos S.A. – po 7 elementów, a Tauron Polska Energia S.A. tylko 5 elementów.

Tablica 4. Porównanie struktury i zakresu zintegrowanego sprawozdania za rok 2015 wśród spółek z Respect Index

Polska Grupa Energetyczna S.A.	KGHM Polska Miedź S.A.	Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.	LOTOS S.A.	Tauron Polska Energia S.A.
1. Nasza Grupa	1. Wprowadzenie	1. List Prezesa	1. Rok 2015 w GK LOTOS	1. O Grupie
2. Rynek energii	2. Nasz biznes	2. Grupa Azoty w liczbach	2. Nasza strategia	2. Tauron na GPW
3. Władze spółki	3. Otoczenie rynkowe w 2015 r.	3. Nasza grupa	3. Innowacje kluczem do trwałego sukcesu	3. Zrównoważony rozwój
4. Model biznesowy i działalność	4. Nasze wyniki	4. Nasz biznes	4. Produkt, klient. W trosce o jakość i bezpieczeństwo	4. Ład korporacyjny
5. Ryzyko i szanse	5. Ład korporacyjny	5. Nasza odpowiedzialność	5. Sprawna i stabilna organizacja	5. Sprawozdania finansowe
6. Strategia	6. O raporcie	6. Nasze finanse	6. Nasz wpływ społeczny	
7. Kapitały	7. Wybrane elementy z jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	7. Nasz raport	7. Nasz raport	
8. Sprawozdanie finansowe	8. Dodatkowe wskaźniki GRI			
9. O naszym raporcie				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Raport Zintegrowany PGE 2015, Raport Zintegrowany KGHM 2015, Raport Zintegrowany Grupy Azoty za rok 2015, Zintegrowany Raport Roczny LOTOS 2015, Raport Zintegrowany Tauron 2015.

Po przeanalizowaniu struktury oraz zakresu prezentowanych informacji w sprawozdaniach zintegrowanych można zauważyć, że są one grupowane w różne rozdziały, przybierają różną formę prezentacji. Utrudnia to interesariuszom porównanie informacji, a także szybką analizę spółek i dokonanie właściwych wyborów.

Dotychczasowa dowolność w zakresie raportowania społecznego ma swoje zalety, jednak brak przyjętych w Polsce jednolitych zasad opracowywania sprawozdań zintegrowanych może stanowić istotny problem dla korzystających z tych informacji interesariuszy.

W raportach zintegrowanych informacja powinna być sprawdzona i wiarygodna. Interesariusze oczekują użytecznych informacji do podejmowania decyzji, aktualnych, prezentowanych w zrozumiałej i przejrzystej formie oraz wybiegających w przyszłość, które pozwalają kreować pogląd na temat wartości przedsiębiorstwa oraz czynników ją tworzących, zarówno finansowych, jak i niefinansowych [Michalczyk, 2013, s. 159–160].

W tabelicy 5 zostały przedstawione spółki pod kątem występowania 7 głównych elementów struktury raportu zintegrowanego.

Tabela 5. Analiza raportów zintegrowanych – porównanie 7 elementów struktury raportu zintegrowanego

Elementy raportu	Budimex	Pelion	Bogdanka	Orlen	PG Energetyczna	KGHM	Zakłady Azotowe	Lotos	Tauron
przeгляд organizacji środowiska zewnętrznego	X	X	X	X	X	X	X	X	X
zarządzanie i ład organizacyjny	-	-	X	X	-	X	-	X	X
model biznesowy	X	X	X	X	X	X	-	X	X
strategia i alokowanie zasobów	X	X	X	X	X	X	X	X	X
szanse i ryzyka	-	-	X	X	X	X	-	X	X
wyniki	X	X	X	X	X	X	X	X	X
perspektywy na przyszłość	X	-	X	X	-	X	-	X	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów 9 spółek z Respect Index.

Analizując tablicę 5, można stwierdzić, iż coraz więcej spółek, sporządzając raport zintegrowany, zawiera w nim wszystkie 7 elementów struktury IIRF. I tak, 9 spółek poddanych analizie sporządzających raport zintegrowany zawiera w sporządzonym raporcie 3 elementy, takie jak: informacje o organizacji i środowisku zewnętrznym, strategię i alokację zasobów oraz informację o osiągniętych wynikach. Natomiast 4 spółki (Lubelski Węgiel Bogdanka S.A., PKN ORLEN S.A., KGHM Polska Miedź S.A. oraz Lotos S.A.) sporządzają raport zintegrowany z zachowaniem wszystkich 7 elementów struktury raportu.

Zakończenie

Raportowanie zintegrowane to wciąż stosunkowo nowa dziedzina, jednak dynamicznie rozwijająca się. Z roku na rok wzrasta liczba spółek informujących interesariuszy o swojej działalności za pomocą raportów zintegrowanych. Spółki, które oprócz informacji finansowych prezentują również informacje niefinansowe dotyczące aspektów społecznych i środowiskowych, odnoszą z tego wielorakie korzyści. Wzmacniają swoją pozycję na rynku, reputację, wiarygodność, a to z kolei przekłada się na ich wartość [Remlein, 2015, s. 165].

W kontekście rosnących potrzeb interesariuszy opracowanie standardu zintegrowanego sprawozdania jest niewątpliwie ważnym krokiem w raportowaniu zarówno w zakresie przekazywanych informacji, jak i ich transparentności. Jest to istotne również z punktu widzenia wypełnienia luki informacyjnej w obszarze tworzenia wartości przez przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwa, które podjęły się sporządzania raportów zintegrowanych, można uznać za liderów, kreujących nowe trendy na polskim rynku. Sprawozdawczość zintegrowana jest najnowszym podejściem do raportowania i jak się wydaje, w istotny sposób wpływa na skuteczność komunikacji przedsiębiorstwa z interesariuszami.

Ze względu na rosnące znaczenie danych pozafinansowych w ocenie działalności przedsiębiorstw zaleca się poddawanie raportu zewnętrznej weryfikacji [Ćwik, 2013, s. 62].

Raportowanie zintegrowane w perspektywie czasu może stać się niezwykłym narzędziem zarządzania dla kadry kierowniczej. W 2018 r. można spodziewać się rosnącej liczby tego typu raportów wśród polskich przedsiębiorstw, ze względu na wprowadzenie od 2017 r. dyrektywy 2014/95/UE [Matuszyk, 2015, s. 153–161]. Stosowane metody prezentacji raportów oraz rozwiązania technologiczne, jakie rynek jest w stanie dostarczyć, sprawia, że będą one coraz ciekawsze, a także dostosowane do wymagań oraz potrzeb interesariuszy.

Dla przedsiębiorstwa mającego jasną i sprecyzowaną wizję relacji z klientami raportowanie zintegrowane stanowi nie tylko użyteczną formę komunikacji, ale wpływa także na budowanie pozytywnych długoterminowych relacji z interesariuszami. Raportowanie staje się nieodzownym elementem komunikacji przedsiębiorstwa z otoczeniem, a przez to ma ogromne znaczenie dla kreowania długofalowego sukcesu na rynku, gdyż z punktu widzenia organizacji jej przyszłość zależy od sposobu, w jaki postrzegają ją interesariusze.

Podsumowując, można stwierdzić, że nowy trend, jakim jest raportowanie zintegrowane, stanowi podstawę do budowania silnej strategii oraz wizerunku przedsiębiorstwa w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu. Obecnie poziom informowania pozafinansowego jest niewystarczający. Przedsiębiorstwa powinny nie tylko dążyć do spełniania wszelkich norm i wytycznych, ale zrobić kolejny krok dla rozwoju przedsiębiorstwa i sporządzać raporty zintegrowane.

Reasumując, istnieje wiele nierozwiązanych kwestii dotyczących raportowania zintegrowanego i jego przyszłości. Z jednej strony sama idea stworzenia jednego dokumentu zawierającego informacje finansowe i niefinansowe wydaje się słuszna, z drugiej strony „natłok” informacji w jednym dokumencie sprawia, że inwestorom coraz trudniej zapoznać się ze sprawozdaniem oraz wybrać istotne informacje. Z tego względu uporządkowanie oraz ujednolicenie raportów zintegrowanych wydaje się konieczne.

Opracowanie standardu zintegrowanego sprawozdania jest niewątpliwie ważnym krokiem w raportowaniu informacji w kontekście rosnących potrzeb interesariuszy przedsiębiorstwa. Pozwoli to na kompleksowe ujęcie w jednym dokumencie wszystkich sfer działalności przedsiębiorstwa, przede wszystkim zaakcentowanie w nim znaczenia połączeń pomiędzy strategią przedsiębiorstwa, wynikami finansowymi a społecznym, ekonomicznym i środowiskowym kontekstem jego działalności. Ponadto umożliwi stworzenie globalnej platformy raportowania dokonań przedsiębiorstwa w ramach koncepcji społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju.

Literatura

- Adams C. (2013), *Integrated Reporting and the Six Capitals: What Does it All Mean? Towards Sustainable Business*, <https://drCarolAdams.net/integrated-reporting-and-the-six-capitals-what-does-it-all-mean/>, dostęp: 10.08.2017.
- Bek-Gaik B., Rymkiewicz B. (2015), *Model biznesu w sprawozdawczości polskich spółek publicznych na przykładzie branży energetycznej*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, nr 398, Wrocław.

- Błach J. (2013), *Raportowanie CSR jako element relacji inwestorskich przedsiębiorstwa*, w: G. Borys, A. Janusz (red.), *Rola instytucji i rynku finansowego w świetle celów oraz zasad zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.
- Błaszczak A. (2017), *Rzetelne raportowanie pozafinansowe wspiera wizerunek firmy*, w: *Biznes odpowiedzialny w Polsce*, „Rzeczpospolita”, Parkiet.
- Ćwik N. (red.), (2013), *Wspólna odpowiedzialność. Rola raportowania społecznego*, Forum Odpowiedzialnego Biznesu, http://odpowiedzialnybiznes.pl/public/files/Wspolna%20odpowiedzialnosc_Raportowanie%20spoleczne-PODGLAD.pdf, dostęp: 12.07.2017.
- Eccles R.G., Krzus M.P. (2010), *One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*, John Wiley & Sons, New Jersey.
- Gazdar K. (2007), *Reporting Nonfinancials*, John Wiley & Sons, Ltd. Chichester.
- Gregorczyk D. (2015), *Raportowanie zintegrowane w tworzeniu wspólnej wartości (CSV)*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, nr 396, J. Adamek, J. Zuchewicz (red.), *Finanse i rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju – odpowiedzialność, etyka, stabilność finansowa*, tom 2, *Rachunkowość*. <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Ponad-300-najwiekszych-spolek-i-instytucjiw-Polsce-z-nowym-obowiazkiem-raportowania-3341317.html>, dostęp: 3.09.2017. http://www.brief.pl/artukul,1343,raportowanie_jakie_znamy_odchodzi_do_lamusa.html, dostęp: 13.08.2017. <https://odpowiedzialnybiznes.pl>, dostęp: 20.08.2017. <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/press-releases/articles/unijny-obowiazek-raportowania-danych.html>, dostęp: 20.08.2017.
- International Integrated Reporting Council (IIRC)*, (2014), *Framework <IR>*, International Integrated Reporting Committee, <http://www.theiirc.org/IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>, dostęp: 20.08.2017.
- Jędrzejka D. (2012), *Raportowanie zintegrowane jako nowe podejście do współczesnej sprawozdawczości*, „Acta Universitatis Lodziensis, Folia Oeconomica”, No. 266.
- Kamela-Sowińska A. (2014), *Dyrektywa Unii Europejskiej o ujawnianiu informacji niefinansowych – nowe wyzwanie dla rachunkowości*, „Studia Oeconomica Posnaniensa”, Vol. 2, No. 4 (265).
- Kamela-Sowińska A. (2015), *Tajemnica przedsiębiorstwa a dyrektywa Unii Europejskiej o ujawnianiu informacji niefinansowych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego”, nr 854, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia”, nr 73, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów (2011), *Odnowiona strategia UE na lata 2011–2014 dotycząca społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw*, Komisja Europejska, Bruksela, 25.10.2011 KOM 681.
- KPMG (2013), *The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2013*, <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/corporate-responsibility/Documents/corporate-responsibility-reporting-survey-2013-exec-summary.pdf>, dostęp: 3.02.2017.

- Krasodomska J. (2012), *Zintegrowana sprawozdawczość spółek w 2020 roku*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, nr 66(122), SKwP, Warszawa.
- Krzysztofek A. (2013), *RESPECT Index – inicjatywa Giełdy Papierów Wartościowych w procesie wdrażania zasad społecznej odpowiedzialności na polskim rynku kapitałowym*, w: W. Czakon, M. Wojewoda (red.), *Być, mieć czy władać*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu”, nr 49, Poznań.
- Marcinkowska M. (2004), *Roczny raport z działań i wyników przedsiębiorstwa*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków.
- Matuszyk I. (2015), *Raportowanie zintegrowane w komunikacji przedsiębiorstwa z otoczeniem*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego”, nr 855, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia”, nr 74, t. 2, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Michalczyk G. (2013), *Zasoby niematerialne jako czynnik wartości przedsiębiorstwa. Luka informacyjna sprawozdawczości finansowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok.
- Nowa dyrektywa w sprawie ujawniania danych pozafinansowych* (2014), Warszawa, Ministerstwo Finansów, <http://www.mf.gov.pl>, dostęp: 20.07.2017.
- Raport zintegrowany Grupa Kapitałowa Lubelski Węgiel Bogdanka 2015.
- Raport zintegrowany Grupy ORLEN 2015.
- Remlein M. (red.) (2013), *Rachunkowość odpowiedzialności społecznej – teoria i praktyka. Materiały konferencyjne*, Krajowa Izba Biegłych Rewidentów, Oddział Regionalny w Poznaniu, Poznań.
- Remlein M. (2015), *Doświadczenia polskich grup kapitałowych w zakresie zintegrowanej sprawozdawczości*, „Studia Oeconomica Posnaniensia”, Vol. 3, No. 1.
- Remlein M. (2016), *Koszty i korzyści prezentowania dokonań przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego w zintegrowanym sprawozdaniu*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej Zarządzanie”, nr 23, t. 2.
- Samelak J. (2013), *Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Poznań.
- Sobczyk M. (2012), *Zintegrowane raportowanie – nowy model raportowania biznesowego*, w: *Aktualne wyzwania w zarządzaniu podmiotami gospodarczymi*, P. Trippner (red.), „Przedsiębiorczość i Zarządzanie”, t. XIII, z. 1, Łódź.
- Sroka R. (red.) (2014), *Raportowanie danych niefinansowych ESG, a odpowiedzialne inwestowanie. Przewodnik dla spółek i inwestorów*, Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, GES oraz Crido Business Consulting, Warszawa.
- Stanek-Kowalczyk A. (2013), *Raportowanie zintegrowane – nowy trend, stare wyzwania*, w: N. Ćwik (red.), *Wspólna odpowiedzialność. Rola raportowania społecznego*, FOB.
- Szadziewska A. (2014), *Prezentowanie informacji na temat społecznej odpowiedzialności w sprawozdawczości zewnętrznej przedsiębiorstw*, w: D. Dziawgo, G. Borys (red.), *Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju. Gospodarka – etyka – środowisko*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.
- Szadziewska A. (2013), *Rola rachunkowości w pomiarze efektywności działań CSR*, Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- Szczepankiewicz E.I. (2013), *Definiowanie zakresu zasięgu i jakości zintegrowanego sprawozdania*, [w:] Z. Luty, A. Łakomiak, A. Mazur (red.), *Przyszłość rachunkowości*

i sprawozdawczości – założenia, zasady, definicje. Ujawnienia informacji w sprawozdaniu finansowym, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.

Towards Integrated Reporting, Communicating Value in the 21st Century, International Integrated Reporting Committee (IIRC), 2011.

Unijny obowiązek raportowania danych pozafinansowych obejmie co najmniej 300 największych spółek i instytucji finansowych w Polsce, Warszawa 14.05.2015, <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/press-releases/articles/unijny-obowiazek-raportowania-danych.html>, dostęp: 27.09.2017.

Zintegrowany Raport Roczny Budimex 2016 (za 2015 rok).

Zintegrowany Raport Roczny Pelion 2015.

Streszczenie

W ostatnich latach od przedsiębiorstw wymaga się coraz więcej w kwestii komunikowania o danych niefinansowych – interesariusze stali się coraz bardziej wymagający. Żądają od przedsiębiorstw bardziej szczegółowych informacji zarówno finansowych, jak i niefinansowych. W związku z tym przedsiębiorstwa zaczęły przygotowywać odrębne raporty CSR, a także raporty zintegrowane.

Celem artykułu jest prezentacja raportowania zintegrowanego jako nowego narzędzia w komunikacji przedsiębiorstwa z interesariuszami. W artykule zostanie przedstawiona analiza raportowania spółek z Respect Index (9 raportów zintegrowanych przygotowywanych przez spółki). Zastosowano metodę analizy literatury, analizy raportów, metodę porównań oraz metodę obserwacji.

Słowa kluczowe

raportowanie zintegrowane, sprawozdawczość przedsiębiorstw, sprawozdawczość zintegrowana, społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw

Integrated reporting on the example of Respect Index enterprises (Summary)

In last years, businesses are increasingly demanding to communicate about non-financial data – stakeholders have become increasingly demanding. They require more detailed information from both financial and non-financial sources. As a result, companies began to develop separate CSR reports as well as integrated reports.

The aim of this article is presenting integrated reporting as a new tool for corporate communication with stakeholders. The article will present an analysis of companies reporting the Respect Index (9 integrated reports prepared by companies). Literary analysis, report analysis, comparative method and observation method were used.

Keywords

integrated reporting, business reporting, integrated reporting, corporate social responsibility